

Bella Plana

Lliçà de Vall

Ubicació

Comarca:	Vallès Oriental
Lloc/Adreça:	Sector est del terme municipal. El Pla
Emplaçament	Al Polígon El Pla, carrer de can Nadal. Al costat de la masia de can Nadal, camí direcció nord, després oest i després nord, uns 800 m
Alçada:	107

Coordenades:

Latitud:	41.5951
Longitud:	2.24636
UTM Est (X):	437191
UTM Nord (Y):	4605096

Classificació

Número de fitxa	08108 - 7
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani Historicista
Segle	XIX-XX
Any	1929
Autoria de l'element:	Enric Sagnier Vilavecchia (arquitecte)
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Masia i altres construccions en estat d'abandonament i precari
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Número inventari	IPA 29051
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	002313000DG30F0001ES
Fitxes associades:	

Estany de la Bella Plana

Les Torres de Santa Maria

Rec de les Torres

Rel·lotge de sol de la Bella Plana

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la dv., 12/11/2021 - 17:01

fitxa:

Descripció

Casa rural construïda entorn de 1929 per l'arquitecte Enric Sagnier Vilavecchia dins un projecte de colònia agrària que finalment va donar peu a la fundació de l'Obra Tutelar Agrària (OTA), encara en actiu. Està concebuda com una masia arquetípica de línia clàssica i de planta basilical. La casa és envoltada d'altres construccions agropecuàries auxiliars que es van fer en aquesta època i que constituïen una granja amb totes les diverses dependències, i consta també d'un dipòsit en forma de torre circular que proporcionava aigua al recinte.

La masia actual és una edificació perfectament regular, amb una façana principal de composició simètrica. S'ordena en base a cinc crugies que es corresponen amb cinc eixos d'obertures, el central remarcant amb un portal d'arc de mig punt, un balcó al seu damunt i un rellotge de sol fet amb rajoles de ceràmica, mentre que el nivell superior, corresponent a les golfes, presenta tres obertures de punt rodó. La façana posterior segueix un esquema similar, amb les obertures més senzilles. L'edifici es troba damunt una plataforma sobreaixecada de dos esglaons que defineix una terrassa a la seva part frontal. D'aquesta manera la casa queda lleugerament realçada en relació a l'entorn arbrat que té al seu davant.

Les construccions auxiliars es troben rere la masia i segueixen una tipologia funcional força semblant, amb plantes en forma de U. A la part final, s'aixeca la torre-dipòsit, que és una construcció força interessant. És de planta circular, de tres pisos d'alçada, i està coronada per una estructura emmerletada suportada sobre mènsules i envoltada per una franja d'arcuacions cegues. Això li dona un aire historicista en sintonia amb l'estil d'Enric Sagnier. Tota l'obra és feta amb maó i arrebossada, i mesura 4 metres de diàmetre. Aquesta torre està relacionada amb una gran bassa, actualment amortitzada per un dipòsit de fibrociment de 15 per 20 metres. L'aigua del dipòsit devia arribar d'algun dels recs que passen per aquesta zona.

Observacions:

Informació facilitada pel president de l'OTA. Dades documentals facilitades pel Centre d'Estudis i Recerca de Lliçà de Vall (CER).

Història

Aquesta casa fou construïda de bell nou entorn de l'any 1929. Tot i que s'ha dit que es tractava d'una reconstrucció, no en coneixem cap notícia antiga i tant l'estructura exterior com l'interior indiquen que es tracta d'una construcció *ex novo*, sense traces d'antics murs. El 1925 Ramon Albó havia aconseguit la propietat d'aquesta finca, que era part del mas de Les Torres. Ramon Albó i Martí (Barcelona, 1871 - 1955), d'ideari conservador i catòlic, s'havia interessat des de jove en temes carceraris, i aviat fou nomenat cap del Patronat de Nens i Adolescents Presos. El 1905 va escriure un llibre sobre "Corrección de la infancia delincuente". Fou el primer jutge president del Tribunal Tutelar de Menors des del 1922, i aquest any fou nomenat també Director General de Presons, càrrec des d'on intentà reformar el sistema penitenciari i rehabilitar els joves delinqüents.

Precisament amb aquesta finalitat l'any 1925 Albó va cedir la propietat de les Torres al tribunal de menors amb la idea de constituir-hi en un centre d'atenció a nens en risc d'exclusió social. El 1928 es va fundar oficialment l'Obra Tutelar Agrària (OTA), que va assumir la titularitat de l'escola i colònia agrícola que s'estava creant entorn d'aquesta finca. Pel que es diu en un llibre de Ricard Font (2011: 61), Ramon Albó va destinar una partida que havia de ser per a l'església a construir la masia de la Bella Plana l'any 1929. L'arquitecte Enric Sagnier va treballar en la creació de noves construccions en aquesta fase inicial de la colònia, tal com queda testimoniats en el llibre escrit per Ramon Albó (1955: 126). L'obra de la masia de la Bella Plana s'atribueix a aquest prestigiós arquitecte, així com també la capella del Roser de Santa Maria de les Torres.

Enric Sagnier Villavechia (1858-1931), marquès de Sagnier, va ser un arquitecte prolífic, ben relacionat amb les classes dirigents barcelonines i un dels que compta amb més obra a la ciutat comtal. D'estil eclèctic amb tendència al classicisme i proper també a un modernisme sobri, va inspirar-se sobretot en l'arquitectura medieval i oriental. Aquestes característiques són visibles en la composició clàssica de la masia de la Bella Plana i en l'estil més historicista de la torre-dipòsit. En el llibre de Ramon Albó (1955: 123) es diu sobre la Bella Plana que estava composta “aparte la tierra de regadío correspondiente, de una gran casa que hemos construido al estilo antiguo del país, con una serie de edificios nuevos, complementarios e independientes para vaquería, otras cuadras, lavaderos, talleres, gallineros, depósitos y elevación del agua, etc”.

En un principi a la Bella Plana s'hi van instal·lar noies i a les Torres nois, però veient que amb un veïnatge tan proper això podia ser una font de problemes aviat es decidí dedicar tota la colònia només a nois. Amb l'adveniment de la Segona República, Ramon Albó va perdre tots els seus càrrecs. Després de la Guerra Civil va ser rehabilitat, i el seu paper en la reconstitució del Tribunal de Menors, des d'una posició tradicionalista i catòlica, ha estat controvertit.

Cap a mitjans de segle XX a la Bella Plana hi van arribar a residir 60 nois. Tant la Bella Plana com Les Torres s'havien complementat amb un bon nombre d'instal·lacions agropecuàries que constituïen una granja autosuficient, amb tot tipus de bestiar i una bona àrea de regadiu. Els productes es transportaven en carro cap a Granollers i es venien al mercat. Una de les especialitats de la casa era, i encara és, les mongetes del ganxet.

L'any 1930 el matrimoni format per Josep Domènech i Mas i Josefa Pardo i Cruells van començar a dirigir la “Colònia Agrícola Santa Maria del Vallès”. Quan durant la Guerra Civil espanyola aquesta institució fou tancada, el Sr. Domènech continuà en la plantilla de funcionaris del Tribunal Tutelar de Menors i també en la direcció de l'Escola Agrícola de Plegamans, fins a la reobertura de Santa Maria del Vallès en 1940, on el matrimoni continuà fins a la seva jubilació a l'octubre de 1971. En tot aquest període el Sr. Domènec va treballar amb mestres, educadors i altres empleats per tractar sobre la gestió pedagògica, agrícola i administrativa de la Institució, i la Sra. Pardo va ser la responsable de la gestió de les cases: cuina, neteja de les dependències, vestuari (confeccionava la roba de tots els alumnes), etc. En Josep Domènech dirigia un equip format per un mestre, tres educadors i les seves respectives esposes, que en règim familiar portaven els alumnes dividits en 4 grups. En tot moment es preocupaven de donar l'ensenyança més adient als alumnes acollits i es preocupaven de fer-los la vida més agradable, i s'interessaven per tot. Compartien la taula dels alumnes junt amb els seus fills, que feien la mateixa vida familiar. El 28 d'abril de 1983 el matrimoni Domènec-Pardo va rebre la “Medalla del Treball Francesc Macià” de la Generalitat de Catalunya, per la seva dedicació durant més de 35 anys a l'educació i assistència dels alumnes acollits a Santa Maria del Vallès.

En els darrers decennis la colònia agrícola ha seguit en actiu. A la dècada de 1970 la residència de la Bella Plana va quedar deshabitada i les instal·lacions de l'OTA es van concentrar a les Torres. En l'actualitat l'Obra Tutelar Agrària és una fundació privada sense ànim de lucre que continua desenvolupant diferents programes assistencials i socioeducatius per a adolescents i joves en risc d'exclusió social. La fundació manté la identitat i els valors cristians que han inspirat l'OTA des dels seus inicis. A més de les masies de

Les Torres i Bella Plana, a Lliçà de Vall l'OTA és propietària també de can Nadal.

Bibliografia

ALBÓ MARTÍ, Ramon (1955). *Siguiendo mi camino*, Ed. La Hormiga de Oro, p. 122-127.

CARRERAS FONT, Núria et al. (1999). *Lliçà de Vall, 1.000 anys d'història*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 128.

FONT SUGRANYES, Ricard (2011). *Els altres nens de la guerra del 36*. Papes Editors, p. 61.

GARCIA-PEY, Enric (1999). *Lliçà d'Avall/de Vall. Recull onomàstic*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 28.

GARRIGA, Joan (1991). *De Licano Subteriore a Lliçà d'Avall/de Vall*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 91-92.

Enllaços d'interès:

[Web de la Fundació privada Obra Tutelar Agrària](#)

